

Nr 85.

Ankom till riksdagens kansli den 16 maj 1931 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsunderstöd till Hjärtåns regleringsföretag i Jönköpings län.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 13 mars 1931 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 195, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva att till reglering av Hjärtån i Jönköpings län må beviljas statsbidrag från statens avdikningsanslag med högst 10,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till berörda statsrådsprotokoll.

Ifrågavarande avdikningsföretag avser torrläggning av sankar marker kring Hjärtån mellan Simnatorps såg och Beskvarn, tillhörande hemmanen Korsberga kyrkoherdeboställe, Applaholm, Bragderyd, Sämjan, Dagsås, Hester Södergård, Bexheda, Stora Snäsla, Stora Fagraryd, Bergsnärle, Slättsnärle, Bråtakra och Simnatorp i Bexheda och Korsberga socknar av Jönköpings län, varjämte Kungl. Maj:t fastställde arbetsplan för företagets utförande.

Företaget hade förberetts genom laga syneförrättning under åren 1891—1912, i huvudsak handlagd av statens lantbruksingenjör Hjalmar Grönwall.

Regleringsarbetet har blivit slutfört och godkänt den 10 december 1928.

Enligt propositionen hava kostnaderna för ifrågavarande företag väsentligt överstigit förbättringsvärdet å jorden. Sålunda överstego de beräknade kostnaderna för hela företagets utförande (68,716 kronor 1 öre) det uträknade förbättringsvärdet (56,405 kronor 84 öre) med nära 21.8 procent. Av denna anledning ansåg sig Kungl. Maj:t år 1914 ej med tillämpande av då givna bestämmelser (svensk författningssamling nr 44/1901 och 425/1912) och jämlikt förhandenvarande praxis kunna medgiva lån från odlingslånefonden. Sedermera har visserligen ny båtnadssuppskattning företagits av vederbörande lantbruksingenjör med biträde av gode män men utan samband med syneförrättning, därvid båtnaden av företaget höjts med 50 procent eller för de i företaget deltagande från 53,716 kronor 14 öre till 80,574 kronor 21 öre, men å andra sidan hava också un-

der arbetets gång kostnaderna för företagets fullbordande högst avsevärt ökats. Berörda kostnader beräknas hava uppgått till 151,825 kronor. Kostnaderna överstiga sålunda båtnadsvärdet med ej mindre än 88 procent, vilket förhållande enligt i ämnet gällande bestämmelser (svensk författningssamling nr 258/1926 och 166/1929) samt hittillsvarande praxis torde utgöra hinder för beviljande i vanlig ordning av statsunderstöd åt företaget.

Av propositionen framgår vidare, att företaget kommit i åtnjutande av statsbidrag i form av utfört arbete genom Södra Sveriges statsarbeten med 48,892 kronor 50 öre samt bidrag med 26,450 kronor från 1924 års anslag till färdigställande av vissa nödhjälpsarbeten eller tillhopa 75,342 kronor 50 öre.

Departementschefen har anfört bland annat följande:

»I ärendet framförda omständigheter synas mig tala för, att i förevarande fall ytterligare statsunderstöd beredes delägarna i företaget. Framför allt synes mig beaktansvärt, att särskilda kristidsförhållanden torde, såsom lantbruksstyrelsen framhållit, spelat en avgörande roll för igångsättandet och fullföljandet av företaget. Därtill kommer, att de flesta intressenterna i företaget äro mindre jordbrukare med svag ekonomi samt att företaget, trots åtnjutet statsbidrag, blivit för intressenterna mycket kostsamt och betungande.

I fråga om formen för det ytterligare statsunderstödet hava lantbruksstyrelsen och statskontoret föreslagit, att lån från avdikningslånefonden måtte beviljas intressenterna. På grund av lagen den 14 juni 1929 (nr 164) om kronans företräde för avdikningslån tillerkännes kronan, därest dylikt lån utgives, för sin fordran förmånsrätt jämlikt 17 kap. 6 § handelsbalken och således bättre rätt än innehavare av tidigare fastställda in-teckningar. Enär företaget i fråga redan den 10 december 1928 slutförts och godkänts samt ett vid nuvarande tidpunkt för ändamålet utgivet avdikningslån icke skulle åtföljas av något arbete, som medför värdestegring å fastigheterna, anser jag mig med hänsyn till in-teckningshavare icke böra till ifrågavarande företag föreslå tilldelande av avdikningslån. Däremot synes mig statsbidrag utan återbetalningsskyldighet böra i särskild ordning lämnas från statens avdikningsanslag. Beloppet av detta bidrag synes mig med hänsyn till förekomna omständigheter skä-ligen kunna bestämmas till omkring en tredjedel av det av lantbruksstyrelsen föreslagna lånebeloppet, 32,570 kronor, eller till i runt tal 10,000 kronor.»

I betraktande av de utav departementschefen i hans ovanberörda yttrande sammanfattade omständigheter vill det synas utskottet, att staten icke bör undandraga sig att lämna företaget det ytterligare understöd, varom förslag innefattas i Kungl. Maj:ts förevarande framställning. På grund härav hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att till det i statsrådsprotokollet omförmälda företaget avseende reglering av Hjärtån i Jönköpings län må beviljas statsbidrag från statens avdikningsanslag med högst 10,000 kronor.

Stockholm den 15 maj 1931.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 83.
